

Notitie het kader van het Rondetafelgesprek van 27 juni 2022, ten behoeve van Vaste Commissie Binnenlandse Zaken Suzy Römer - 23 juni 2022

Drietal vragen zijn voorgelegd aan de deelnemers van een rondetafelgesprek over het slavernijverleden. De vragen worden beantwoord vanuit mijn achtergrond en ervaring, waarbij de terzake van vraag 1 weergegeven bevindingen steun vinden in wetenschappelijke onderzoek omtrent de gevolgen van slavernij (zie bijlage).

1. Hoe werken de slavenhandel en het slavernijverleden door in hedendaagse levens?

Slavernij kan bij ons niet los worden gezien van het kolonialisme, dat evengoed de inheemse bevolking onderdrukte en de gekoloniseerde landen tot wingewesten maakte. Trans-Atlantische slavernij voegt er het leed van ontheemding en minachting van het Afrikaanse ras aan toe.

a) **Bestaande uitsluiting, racisme en gesegmenteerde samenleving.** De zwarte mens is niet alleen in de ogen van vele blanken minder waard, maar ook in de ogen van vele kleurlingen. Het verschijnsel van 'hoe witter hoe beter,' is geïnternaliseerd bij velen. De Koninklijke Shell haalde daarenboven in het begin van de 20ste eeuw werknemers uit het gehele Caribisch gebied en implementeerde de koloniale politiek van segmentatie/apartheid en 'verdeel en heers', welke tot op heden doorwerkt in een gesegmenteerde samenleving op grond van kleur, geloof en sociale status. *De bewuste ontmenselijking van de Afrikaan* om het misbruik van de zwarte mens te rechtvaardigen, leidde tot de gedachte dat zijn huidskleur, haar, taal, muziek, kunde, kennis, wetenschap en geloof als inferieur werd bestempeld. Het gevoel van eigenwaarde is ondermijnd. Er is een gebrek aan vertrouwen in het eigen kunnen gecreëerd. Dit leidt tot ontbreken van respect voor elkaars kunnen en soms zelfs tot zelfhaat. Het openlijk spreken over slavernij wordt nu nog door bepaalde bevolkingsgroepen gezien als een uiting van frustratie en minderwaardigheid, niet tegenstaande het feit dat men mondiaal met dit onderwerp bezig is. Bij velen is een *negatief zelfbeeld* ontstaan.

b) **Bestaande negatieve zelfbeeld.** Het negatieve zelfbeeld, gaat onwillekeurig van generatie op generatie over en is een gevolg van het racisme voorvloeiende uit slavernij. Het erodeert het gevoel de eigen verantwoordelijkheid te kunnen dragen. Studie over onze samenleving worden nog steeds ontwikkeld vanuit een eurocentrische perspectief, en onze cultuur wordt ten onrechte als 'cultuur van schaamte' aangemerkt, waarmee het negatieve zelfbeeld nogmaals wordt ingewreven.

c) **Niet terug kunnen gaan naar de eigen geschiedenis.**

De gedwongen scheiding van Afrikanen van hun thuisland heeft geleid tot culturele en sociale vervreemding van identiteit en existentiële verbondenheid. Ontzegd van het recht op leven en door de ruimte gescheiden van de bron van het historische zelf, hunkeren velen van ons naar kennis van onze wortels.

d) **Cultuur van de angst.** Zwijgen was eeuwenlang een wapen om onszelf te beschermen tegen de onderdrukker. Tegenwoordig is dit zwijgen vanuit een angstgevoel een vijand voor de gezonde ontwikkeling van onze samenleving en belemmert ons de vrij te zijn in onze expressie.

e) **Instructietaal in het onderwijs.** Velen ontkennen het wetenschappelijk feit dat de Nederlandse taal als instructietaal een barrière opwerpt voor onderwijs dat aansluit de meerderheid van de Papiamentu sprekende bevolking. Dit leidt ertoe dat onze jongeren in het onderwijs tot en met het universitair onderwijs een taalprobleem hebben.

f) **Economische achterstand.** Als wingewest droeg Curaçao bij aan de opbouw van de Nederlandse economie, bijvoorbeeld door de handel in slaven, olieraffinage door de Koninklijke Shell, de trans-Atlantische KLM route etc. Ontwikkeling van lokale entrepreneurship bleef daarbij achter. Achterstand heeft Curaçao ook omdat zij de buitenlandse handel ten gevolge van de koninkrijksstructuur niet helemaal naar eigen inzicht kan ontwikkelen. Denk aan de vereiste visa voor onze burens in het Caribisch gebied en diens impact op de Freezone en de Europese sancties tegen ons grootste buurland en belangrijke handelspartner.

g) **Ontoereikende hoeveelheid gronden.** Slechts 30% van de grond op Curaçao is van de overheid en beschikbaar om het land te ontwikkelen. In Nederland zijn ongeveer 70 procent van de gronden van één van de overheden. Door de West Indische Compagnie (WIC) zijn gronden ingenomen en later aan Nederlandse particulieren verkocht of door hen in

bezit genomen. Hiernaast zijn grote 'onverdeelde boedels' ontstaan, bestaande uit gronden van oud plantage-eigenaren waar hun kinderen van slavenmoeders hun hutjes mochten bouwen. Deze privébezittingen ontberen tot op heden een behoorlijke infrastructuur. Er zijn grote volkswijken op Curaçao die de gevolgen hiervan nog steeds ondervinden.

h) **Milieuvervuiling en olieraffinage.** Het effect van een raffinaderij van zware olie, midden op het eiland, is zeer belastend voor het milieu. Er staat nog een asfaltmeer, een zoutmeer etc. en de vraag is wat met de grote stilstaand en verroeste raffinaderij moet gebeuren, immers werkgelegenheid is broodnodig.

i) **Generationale achterstand en armoede.** Bij de afschaffing van de slavernij in 1863 kregen de slaveneigenaren een vergoeding, de slaven werden echter zonder een cent op straat gezet. De achterstand en armoede bleef, en is van generatie tot generatie blijven bestaan.

j) **Gezondheidsschade.** Diepgewortelde mentale problemen, veroorzaakt door het slavernijverleden, bestaan nog steeds binnen de Curaçaose samenleving. Etniciteit speelt daarbij een grote rol. De lokale keuken is geënt op het eten voedselresten zoals varkensstaart, geitenbloed, ingewanden van koeien etc., vele ervan gezouten in verband met de toen noodzakelijke conserveringswijze. Het Caribisch gebied heeft ten gevolge van de slavernij de hoogste incidentie ter wereld van chronische ziekten zoals hoge bloeddruk en diabetes. Dit pleegt een grote aanslag op de landsbegroting.

k) **Overheidsbeleid.** Beleidsmatig bestaat er geen beleidsterrein welke niet door Nederland is beïnvloed. Het lokale beleid wordt vaak met dat in Nederland vergeleken, en ten onrechte niet met dat van andere Small Island Development States (SIDS) die vele problematieken met elkaar delen.

l) 'Ons' Koninkrijk is een staatkundig verband, maar de partners zijn niet gelijk, noch gelijkwaardig

In de dagelijkse beleving bestaat 'ons' Koninkrijk niet, of nauwelijks. Nederland is het Koninkrijk. Het Statuut scheidt geen gelijkheid tussen de landen. Er leeft bij menigeen zelfs de bizarre gedachte, dat de Nederlandse politici het met onze bevolking beter voor hebben dan de Curaçaose politici. Een deel van Nederlandse politiek schroomt niet om ons als 'oververtegenwoordigd in criminaliteit' te kwalificeren of voor 'boevenbende' uit te maken, die naar de Cariben teruggestuurd moeten worden. Curaçao, Aruba en Sint Maarten worden stelselmatig als landen uitgewist met de benaming 'CAS eilanden'. Inzicht in de gevolgen voor de democratie in de Caribische landen als gevolg van de samenvallende Nederlandse staatsorganen met die van het Koninkrijk lijkt te ontbreken evenals oog voor het feit dat meer consensusrijks wetten de democratie en gelijkheid van de Caraïbische landen ondergraaft.

2. Welke inzichten en ervaringen m.b.t. het slavernijverleden willen mensen delen.

Na bijna 400 jaar bestaat ongelijkheid nog steeds tussen mensen in het koninkrijk. Het is veelzeggend dat de Nederlandse regering zonder blikken of blozen een Nederlands zelfstandig bestuursorgaan (ZBO) met Nederlandse regelgeving aan de Caribische landen opdringt. Een ZBO, die aanwijzingen van een Nederlandse Minister kan krijgen, waarbij geen van beiden voor beleid en uitvoering verantwoording schuldig zijn aan de door de Curaçaose burger gekozen parlement. Het moet tot nadenken stemmen hoe het kan dit in een parlementaire democratie als normaal ervaren wordt. Hebben Curaçaose burgers geen recht op democratische vertegenwoordiging? Tekenend is ook het uitgangspunt geformuleerd in het landspakket om onze levensstandaard te willen verlagen naar een Caribische norm i.p.v. het gezamenlijk willen bepalen van een minimum levensstandaard voor 'ons' koninkrijk.

3. Wat is het belang van het maken van excuses voor het slavernijverleden

Het gaat om erkenning, excuses en herstel. Erkenning en eerherstel van helden die gestreden hebben voor hun vrijheid geeft historische gerechtigheid. Het draagt bij aan de bestrijding van geïnstitutionaliseerd racisme en benadrukt dat alle mensen voor God en wet gelijk zijn. **Excuses** is meer dan "het spijt me". Spijt kan men ook hebben op een gedrag met een onbedoeld gevolg. Slavernij was echter georganiseerde misdaad en excuses houdt de erkenning in van het foute handelen. **Herstel** beoogt de gevolgen te repareren van het aangedane onrecht. **Het 10 puntenplan van de Caribbean Community (Caricom) is een goed kader voor erkenning, excuses en herstel.**

I. FULL FORMAL APOLOGY.

Nederland erkent dat kolonialisme en slavernij misdrijven waren en biedt daarvoor excuses aan de bevolkingen van de (ei)landen.

II. REPARATION.

Er wordt een ontwikkelingsfonds ingesteld om conform het Manifest van de Verenigde Naties, Hoofdstuk XI, Artikel 73, het dekolonisatieproces op te starten en de politieke, economische en sociale ontwikkeling, onderwijs, cultuur, zelfbestuur, ontwikkeling, internationalisering, wetenschappelijk onderzoek etc. van de Caribische landen te bewerkstelligen.

III. INDEGENNOUS PEOPLE DEVELOPMENTPLAN.

- a. Papiamentu wordt als een van de basistalen van het koninkrijk erkend en opgenomen in het Europees Manifest voor talen van minderheden of regionale talen.
- b. Kolonialisme en slavernij worden als thema's opgenomen in het onderwijs opdat het nooit meer gebeurt.
- a. Ten behoeve van de overheid van Curaçao worden terreinen opgekocht voor de sociaal-economische ontwikkeling van Curaçao

IV. CULTURAL INSTITUTIONS

- a) Museo Tula te Curaçao dient koninkrijksbreed te worden gedragen en regeringen dienen te werken aan diens internationale erkenning als museaal cultureel-historisch erfgoed.
- b) Er wordt een koninkrijksbrede en onafhankelijke instituut, met filialen in de landen, voor onderzoek van het koloniaal en slavernijverleden opgericht en bekostigd. Onderdeel van diens taken is de verzorging van technologisch data, documentatie en informatievoorziening.
- c) Het koninkrijk zet zich in voor de bescherming van cultureel erfgoed gerelateerd aan het slavernijverleden, onder meer door het vaststellen van wetten en bevorderen van internationale verdragen in dit verband

V. PUBLIC HEALTH CRISIS

Nederland draagt bij aan de oplossing van de boven aangegeven problematiek op het gebied van de gezondheidszorg.

VI. ILLITERACY ERADICATION

In het onderwijs moet gezocht worden naar een modus waarbij Nederland bijdraagt aan onderwijs welke rekening houdt met problematieken zoals de instructietaal en de context van de eigen samenleving.

VII. AFRICAN KNOWLEDGE PROGRAM

Er komt actieprogramma dat de gelegenheid biedt naar de eigen 'roots' te gaan, door schooluitwisselingen, cultuurreizen, artistiek programma's, ondernemende en religieuze engagementen, evenals politieke interactie, om de leegte die door slavernij is gecreëerd te neutraliseren.

VIII. PSYCHOLOGICAL REHABILITATION

- a) De leider van de grote slavenopstand van 1795, Tula, wordt als strijder voor vrijheid, gelijkheid en broederschap erkend en zal hierdoor de geschiedenis ingaan als vrijheidsheld en niet langer als misdadiger.
- b) De motie van de Tweede Kamer voor het uitroepen van het jaar 2023 tot Koninkrijkshedenkingsjaar van gezamenlijk slavernijverleden met actieve betrokkenheid van alle landen van het Koninkrijk der Nederlanden dient te worden uitgevoerd.

IX. TECHNOLOGY TRANSFER

Ondersteuning en overdracht van technologie nodig voor ontwikkelingen dient plaats te vinden

X. DEBT CANCELLATION

Caribische regeringen hebben de enorme crisis van gemeenschapsarmoede en gebrek aan instituten voor ontwikkeling geërfd. Dekolonisatie conform hierboven onder punt II genoemd dient te worden ingezet, waarbij kwijtschelding van schulden een van de instrumenten is om de gevolgen van slavernij op te heffen.

Bijlage

Bij opstellen van deze gespreksnota gebruikte wetenschappelijke bronnen

- From objective to subjective social barriers, dr. A. F. Paula (1968)
- 1795, Een slavenopstand op Curaçao, een bronnenuitgave van de desbetreffende originele overheidsdocumenten, uitgave Centraal Historisch Archief, o.l.v. dr. A. F. Paula (1974)
- Un pueblo na kaminda. Een sociologisch historische studie van de Curaçaose Samenleving, R.A. Römer (1979)
- Tambu: de legale en kerkelijke repressie van Afro-Curaçaose volksuitingen, dr. Rene Rosalia, (1997)
- De cultuur van de angst, dr. V. Marcha en dr. P. Verweel, (2003)
- Di Ki Manera? A Social History of Afro-Curaçaoans, 1863-1917, dr. Rose Mary Allen (2007)
- Slavery and resistance in Curaçao: the rebellion of 1795, Charles. P do Rego; Lionel J.Janga,(2009)
- The nature of ethnic identity among the people of Curacao, dr.Natasha M. van der Dijs, (2011)
- De Curaçaoënaar in de geschiedenis 1499-2010: dediká na e yu'i Kòrsou, Gibbes, Römer-Kenepa en Scriwanek: (2015)
- Zie ook de canon van Curaçao waarvan enkele venster zijn gewijd aan de slavernij (2020)
<https://canoncuracao.cw/>

Caribische bronnen

- Caricom Reparations Commission
<https://caricomreparations.org/>
- Ten-point plan for reparatory justice
<https://caricomreparations.org/caricom/caricoms-10-point-reparation-plan/>
- Public Health
<https://lakehealthandwellbeing.com/reparations-and-public-health-in-the-caribbean/>

Verkorte biografie mw. Mr. Suzy. F.C. Römer, voor zover hier relevant

- Oud-Minister president, oud-minister van Justitie en oud-minister van Economische Zaken van de Nederlandse Antillen, Statenlid van de Nederlandse Antillen, Eilandsraadlid van Curaçao, oud-minister van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning en oud-minister van Volksgezondheid, Milieu en Natuur van Curaçao
- Lid van de Komishon Ofisial Rehabilitashon di Tula i su Kompañeronan di lucha (Commissie Rehabilitatie Tula en Kameraden),
- Lid Proklamashon di Tula komo Heroe Nashonal (Commissie oproep Tula tot nationale held).
- Adviseur Stichting Museo Tula
- Oud lid Stichting Rehabilitatie Tula, hetwelk heeft geleid tot de formele erkenning van Tula en medestrijders door het Bestuurscollege en de Eilandsraad van het Eilandgebied Curaçao in 2009, waarmee haar taak was vervuld
- Oud lid Stichting Nationale Geschiedenis, welke geleid heeft tot publicatie van het boek: De Curaçaoënaar in de geschiedenis 1499-2010: dediká na e yu'i Kòrsou, Gibbes, Römer-Kenepa en Scriwanek: (2015), waarmee haar taak was vervuld.